

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет аудіовізуального мистецтва

Кафедра кінотелережисури та сценарної майстерності

ОСНОВИ ЗВУКОРЕЖИСУРИ АУДІОВІЗУАЛЬНИХ ТВОРІВ

ПРОГРАМА

та навчально-методичні матеріали

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,

які навчаються за спеціальністю

021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»,

галузь знань 02 «Культура та мистецтво»

Освітньо-професійна програма

РЕЖИСУРА ТЕЛЕБАЧЕННЯ ТА АУДІОВІЗУАЛЬНИХ ПРОЄКТІВ

КІНОРЕЖИСУРА ТА СЦЕНАРНА СПРАВА

Харків, 2022

УДК 791
О-75

Друкується за рішенням науково-методичної ради ХДАК
(протокол № 12 від 25.05.2023 року)

Рецензенти:

Черкасова Н.О., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри кінотелережисури та сценарної майстерності Харківської державної академії культури
Коваленко Ю.Б., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри телерепортерської майстерності Харківської державної академії культури

Укладач:

Валентина Чайковська, викладач кафедри кінотелережисури та сценарної майстерності

О-75   Основи звукорежисури аудіовізуальних творів : прогр. та навч.-метод. матеріали для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти, які навчаються за напрямками 02 «Культура та мистецтво», ОПП «Кінорежисура та сценарна справа», «Режисура телебачення та аудіовізуальних проєктів» / М-во культури та інформ. політики України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т аудіовізуального мистецтва, Каф. кінотелережисури та сценарної майстерності ; [уклад. В. Б. Чайковська]. Харків: ХДАК, 2023. 12 с.

Курс повинен сформувати систему теоретичних та практичних знань в галузі звукорежисури аудіовізуальних творів в контексті того, що вона є фахово спрямованою дисципліною у межах екранної режисури. Видання містить програму курсу, теми практичних занять, тематику самостійної роботи здобувачів, рекомендації до виконання контрольної роботи, перелік питань для самоперевірки, список рекомендованої літератури.

Для викладачів, здобувачів за першим (бакалаврським) рівнем.

УДК 791(073)

Харківська державна академія культури, 2022 рік.

В.Б.Чайковська, 2022 рік.

ЗМІСТ

Вступ

Програма навчальної дисципліни

Теми практичних занять

Практичне заняття № 1

Баланс рівню.

Практичне заняття № 2

Монтаж звуку.

Практичне заняття № 3

Звуковий баланс.

Практичне заняття № 4

Звукові плани.

Практичне заняття № 5

Акустика приміщення.

Практичне заняття № 6

Робота з мікрофоном.

Практичне заняття № 7

Запис музики з мікрофону.

Практичне заняття № 8

Критерії якості звуку.

Теми самостійної роботи здобувачів:

Засоби екранної виразності.

Особливості слухового сприйняття людини.

Фізичні характеристики звуку.

Фізіологія сприйняття звуку.

Рекомендації до виконання контрольних робіт

Перелік питань для самоперевірки

Список рекомендованої літератури

ВСТУП

Загальний обсяг дисципліни складає 8 кредитів ЄКТС/ 240 годин, з них 80 годин аудиторної роботи та 160 годин самостійної роботи здобувача. Форма навчання денна, що передбачає аудиторні заняття та самостійну роботу здобувача вищої освіти. Розподіл за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять: лекції – 20 годин, практичні – 55 годин, самостійна робота здобувача – 160 годин? Індивідуальні заняття – 5 годин. Підсумковий контроль – залік (1 сем.), іспит (2 сем.).

Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни: паралельно вивчаються такі дисципліни як: Основи режисури аудіовізуальних творів, Теорія драми та Сценарна майстерність, Основи операторського мистецтва та Майстерність оператора аудіовізуальних творів, Теорія та практика монтажу аудіовізуальних творів.

Мета курсу: ознайомлення з базовими положеннями звукової режисури як сегменту режисерської роботи у галузі аудіовізуального мистецтва.

Програмою навчальної дисципліни «**Основи звукорежисури аудіовізуальних творів**» передбачено поєднання практичних умінь та навичок творення з теоретичними знаннями, що сприяє більш глибокому осмисленню та розумінню специфіки екранної творчості, розвитку творчого потенціалу особистості здобувача та самостійного критичного мислення, формуванню його ціннісних орієнтацій, адекватних соціокультурним реаліям.

Статус дисципліни – обов'язкова.

Форми навчальної роботи: лекції, практичні заняття, самостійна робота здобувачів, консультації. Лекційні заняття мають інтерактивний пізнавальна-прикладний характер. Практичні заняття проводяться на інтеграції різних видів діяльності здобувачів: навчальної, наукової, практичної, креативної тощо.

Методи навчання. Основними методами навчання мають виступати як традиційні методи викладання, так і методи які забезпечують інноваційну модель проблемного навчання. Зокрема це такі, як проблемний метод (метод проблемного викладання); частково-пошуковий метод (евристичний); пояснювальна-ілюстративний (інформаційно-рецептивний); репродуктивний; дослідницький.

Також під час викладання предмету, викладач має, по можливості, використовувати індивідуальний (особистісний) підхід до здобувачів, який є основою особистісно зорієнтованого навчання.

Форми контролю: поточний, проміжний, підсумковий, завдання самостійної роботи (у тому числі, відповідно до рекомендацій кафедри, контрольна робота).

Завданням *поточного контролю* рівня знань є перевірка вивченого матеріалу, визначення ступеня його засвоєння, формування навичок самостійної роботи з джерелами інформації та спроможності осмислення здобутої інформації та її інтерпретації; а також розвиток навичок усної самопрезентації. Здійснюється під час аудиторних занять.

Проміжний контроль рівня знань передбачає перевірку виконаних протягом вивчення відповідних тем, завдань самостійної роботи здобувачів. Здійснюється під час проведення модульна-тематичних атестацій. Атестація (за потреби) передбачає індивідуальну перевірку знань матеріалу навчального курсу.

Підсумковий контроль виконується з метою оцінювання рівня знань, умінь та навичок, напрацьованих здобувачем протягом вивчення курсу. Система підсумкового контролю передбачає оцінювання рівня знань всіх тем навчальної дисципліни. Загальний

бал складається з суми балів з усіх видів навчальної роботи згідно зі структурою залікових кредитів та балів, отриманих під час заліку. Здобувач допускається до підсумкового контролю за умови виконання усіх навчальних завдань і наявності позитивних результатів з усіх форм поточного та проміжного контролю. Кількість балів, які здобувач може отримати за результатами підсумкового контролю не може перевищувати 25% від загальної кількості балів (100 балів), які передбачені за вивчення навчальної дисципліни. Підсумковий контроль вивчення дисципліни «**Основи звукорежисури**» передбачено у формах: **заліку, іспит.**

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Основи звукорежисури аудіовізуальних творів» є вступом до профільного курсу освітньої програми «Режисура телебачення» з позицій вивчення звукової складової екранного образу.

Звукорежисурою в екранних мистецтвах є екранна режисура за допомогою звукової складової екранного твору, яка містить всі елементи зведеного треку екранного твору, здійснює музично-звукову драматургію того чи іншого екранного твору відповідно жанру, відтворює аудіовізуальне виявлення екранної дії («звучащий кадр»), приймає безпосередню участь у формуванні стилевого нахилу того чи іншого екранного твору та ін.

Курс «Основи звукорежисури аудіовізуальних творів» є першою ступінню вивчення звукорежисури як однієї з двох (аудіальної та візуальної) сторін екранного мистецтва.

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА КУРСУ

РОЗДІЛ 1-Й

(1 СЕМЕСТР)

Тема 1. Звук у природі та у свідомості людини. Екранний звук.

Звук як природне явище. Простір як звукове середовище. Джерело звуку, коливання джерела. Прямий звук і відлуння. Реверберація. Екранний звук і його елементи.

Тема 2. Головні фізичні характеристики звуку. Складний звук.

Частота звукових коливань. Одиниця частоти. Амплітуда звукових коливань, одиниця амплітуди. Складне коливання джерела звуку. Гармоніки. Тембр звуку. Резонанс.

Тема 3. Фізіологія сприйняття звуку. Звуковий діапазон.

Будова органу слуху. Кортієв орган. Особливості сприйняття: резонансна система Гельмгольца. Звуковий діапазон слуху – смуга частот, розмір смуги, одиниці.

Тема 4. Особливості слухового сприйняття.

Вибірковість слуху. Один канал сприйняття. Латеральне гальмування.

Розпізнавання невідомих звуків. Пороги сприйняття. Психоакустична пам'ять.

«Ефект дискотеки». Співставлення.

Тема 5. Звуковий баланс і його різновиди.

Баланс рівню. Частотний баланс. Динамічні співвідношення треків.

Частотна складова і її участь у балансі рівню. Маскування звуку.

Тема 6. Принципи монтажу звуку.

Звукова картина. Ефект тиші на екрані. Мікрофонна пауза. Монтаж постійних звуків. Набіг. Відтворення тихих звуків. Відтворення гучних звуків. Приоритети.

Тема 7. Звукові плани.

Поняття звукового плану як відстані. Близький звуковий план: створення і застосування. Середній звуковий план: створення і застосування. Віддалений звуковий план: реальний і імітований. Близький і віддалений звукові плани як ефекти.

Тема 8. Акустика приміщення. Керування акустикою.

Різновиди значень терміну «акустика». Архітектурна акустика.

Дія звукової хвилі у приміщенні. Прямий звук і відлуння як сума звукових хвиль.

Поняття часу реверберації. Акустичні характеристики приміщень. Гучні приміщення – поглиначі і відбивачі. Заглушені приміщення – поглиначі і відбивачі. Акустично збалансовані приміщення, їх різновиди. Керування акустикою (робота з відстанями).

РОЗДІЛ 2-Й (2 СЕМЕСТР)

Тема 9. Характеристики мікрофонів. Типи мікрофонів (МД, МК, МЕ, МЛ), Діаграми спрямованості мікрофонів. Чутливість мікрофонів. Частотні характеристики мікрофонів.

Тема 10. Застосування мікрофонів.

За типом, за частотною характеристикою, за спрямованістю, за чутливістю; за врахуванням акустичної характеристики приміщення; за кількістю виконавців; за потужністю джерел звуку; за режисерським завданням ін.

Тема 11. Звуковий тракт на ТБ.

Сигнали від різних джерел звуку. Комутаційний пристрій (звуковий пульт).

Корекція сигналу – частотний і амплітудний баланс. Зведений сигнал. Аудіомонітори.

Принципи роботи зі звуковим сигналом. ПТЕ.

Тема 12. Запис музики. Музична студія. Вимоги до фонограми.

Акустичні особливості музичної студії. Музична студія як резонатор.

Вимоги до фонограми: якість прямого звуку; сторонні звуки; зовнішні перешкоди; сегмент відлуння; частотний і динамічний баланс.

Тема 13. Запис музичних інструментів та вокальних голосів з мікрофону.

Особливості запису акустичних музичних інструментів – струнні смичкові, дерев'яні духові, мідні духові, ударна група. Концертний рояль. Голоси: сольний і хоровий спів.

Тема 14. Звук у телевізійній трансляції. Прямий ефір з ПТВС.

Організація проведення ефірних трансляцій з ПТВС. Встановлення мікрофонів.

з ПТВС. Прийом зведеного сигналу з пульта залу. Корекція сигналу. Трактові репетиції.

Тема 15. Критерії якості звуку. Брак за звуком.

Звуковий об'єм. Прозорість звукової картини. Частотний баланс. Динамічний, баланс (баланс рівню). Багатоплановість і багатопросторовість. Брак за звуком: завади, перешкоди (внутрішні і зовнішні), зникнення звуку, маскування звуку, лінійні та нелінійні спотворення, ін.

Тема 16. Функції звуку у екранному творі. Звук як частина екранної режисури. Засоби звукової виразності (голоси, шуми, музика – внутрішньо кадрова і закадрова), тиша і її різновиди. Функції комплексу аудіо: емоційно-фонова, ритмо-емоційна, прямий коментар, зворотній коментар, тощо. Аудіовізуальний контрапункт.

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА КУРСУ

Практична частина курсу спрямована на практичне засвоєння теоретичних знань, здобуття практики вільного користування технічними засобами запису і монтажу звуку, вміння створення зведеного звукового треку.

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття № 1

Баланс рівню.

Практичне заняття спрямоване на здобуття навичок створення адекватної динамічної відстані між двома (або більше) звуковими треками з урахуванням творчого завдання.

Практичне заняття № 2

Монтаж звуку.

Практичне заняття спрямоване на здобуття навичок вертикального (баланс рівню) та горизонтального (мікшування) звукового монтажу.

Практичне заняття № 3

Звуковий баланс.

Практичне заняття спрямоване на здобуття навичок створення загального звукового балансу.

Практичне заняття № 4

Звукові плани.

Практичне заняття спрямоване на здобуття навичок роботи з мікрофоном (мікрофонами) з урахуванням відстані між мікрофоном та джерелом звуку.

Практичне заняття № 5

Акустика приміщення.

Практичне заняття спрямоване на здобуття навичок роботи з мікрофоном (мікрофонами) з урахуванням тих чи інших акустичних характеристик приміщень.

Практичне заняття № 6

Робота з мікрофоном.

Практичне заняття спрямоване на здобуття навичок роботи з мікрофоном (мікрофонами) з урахуванням всіх попередніх навичок.

Практичне заняття № 7

Запис музики з мікрофону.

Практичне заняття спрямоване на здобуття навичок запису з мікрофону акустичних музичних інструментів.

Практичне заняття № 8

Критерії якості звуку.

Практичне заняття спрямоване на здобуття навичок аналізу якості записаного звуку з мікрофону (мікрофонів).

ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

Для оволодіння матеріалом курсу окрім аудиторної роботи значна увага приділяється самостійній роботі здобувачів. Вона є основним способом оволодіння навчальним матеріалом у час, коли аудиторні заняття зведені до мінімуму, або навчання проходить у дистанційному режимі. Самостійна робота здобувачів є невід'ємною складовою процесу

вивчення конкретної дисципліни. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння здобувачами у процесі самостійної роботи, вноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався в ході аудиторних занять.

Підготовка до аудиторних занять, до проміжного та підсумкового контролю знань відбувається згідно робочої/навчальної програми.

Під час самостійної роботи здобувачів передбачається:

- ознайомлення та конспектування навчальної літератури;
- пошук та перегляд джерел інформації за тематикою навчальної дисципліни (в тому числі і в мережі Інтернет);
- робота з ілюстративним та відеоматеріалом;
- інші форми роботи (в тому числі і творчі).

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Засоби екранної виразності.	20
2	Особливості слухового сприйняття людини.	20
3	Фізичні характеристики звуку.	20
4	Фізіологія сприйняття звуку.	20
5	Характеристики мікрофонів.	20
6	Звуковий тракт.	20
7	Запис музики (вивчення матеріалу).	20
8	Звук у телевізійній трансляції.	20
	Разом	160

ТЕМИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Принципи монтажу звуку.	3
2	Критерії якості звуку. Брак за звуком.	2
	Разом	5

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНИХ РОБІТ

Самостійна робота студентів у процесі вивчення курсу «Основи звукорежисури» передбачає декілька різновидів діяльності, які виносяться як контрольні роботи, що засвідчують рівень та якість опанування навчальним курсом. Це:

1. Робота над конспектом лекцій.
2. Самостійне вивчення першоджерел.
3. Робота над практичними екранними завданнями (екранні вправи та екранні навчальні роботи).
4. Ознайомлення з екранними творами, визнаними художньою спадщиною національного та світового кінематографу з метою аналізу звукової складової екранного образу.

Робота над конспектом лекцій.

Специфіка лекційної частини курсу «Основи звукорежисури» полягає в тому, що навчально-методичної літератури, а також підручників з саме загального курсу «Основи звукорежисури» не існує і тому ми маємо або ти чи інші матеріали, що опубліковані визнаними звукорежисерами, або суто технічні публікації, які не відображають режисерського підходу до екранного звуку. Тому робота над конспектом лекцій, який складається з матеріалів, що подаються викладачем в ході лекційних занять та виявляються під час самостійної роботи над першоджерелами та в ході виконання навчальних вправ, має велике значення для формування фахової свідомості студента. Доцільним є ведення конспекту (робочих записів) за певною системою:

1. Теоретичні положення та пояснення до них.
2. Першоджерела та коментарі до них.

Такий підхід дозволяє певною мірою структурувати отриману під час навчання інформацію і систематизувати її, що сприяє формуванню певної моделі фахової свідомості та формуванню необхідних фахових компетенцій.

Процес опанування навчальною дисципліною, бо вона є практично-теоретична і в якості кінцевого результату передбачає певний екранний доробок, повинен бути зорієнтованим на творчому засвоєнні та практичному застосуванні отриманих в ході занять теоретичних знань та формуванні практичних умінь створення звукової складової екранного твору.

Робота над першоджерелами. Вивчення теоретичних матеріалів зі звукової режисури займає певний обсяг часу самостійної роботи студента. Складність такої роботи полягає в відсутності базових посібників, спрямованих саме на загальний курс. Тому завдання студента з питання вивчення першоджерел полягає в чіткому усвідомленні змісту

тієї чи іншої теми, яка вивчається, і, виходячи з цього усвідомлення, обирати окремі матеріали з масиву літератури. Обов'язковим є визначення невідомих слів, термінів, незнайомих імен, для чого треба звертатись до енциклопедій і словників.

Робота над практичними екранними завданнями.

Робота над практичними екранними завданнями має на увазі практичне засвоєння теоретичних знань, і на цьому етапі необхідно розуміти важливість послідовності дій: наприклад, звукова експлікація має передувати роботі над записом звуку, але звукова експлікація екранного твору складається студентом після докладного аналізу режисерської задачі.

Ознайомлення з екранними творами, визнаними художньою спадщиною на національного та світового кінематографу з метою аналізу звукової складової екранного образу.

Без аналізу видатних творів національного та світового кінематографу неможлива власна творчість. Детальний наліз звукової складової екранних образів, що створені видатними майстрами кінематографу, по суті, і є тим підручником, за яким студент має вивчати звукову режисуру екранного твору.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

1. Природа звуку: коливання джерела, поширення коливань в повітрі, утворення звукової хвилі.
2. Дві основні фізичні характеристики звуку: частота звукових коливань, амплітуда звукових коливань.
3. Фізіологія сприйняття звуку: кортієвий орган у слуховому апараті людини, принцип роботи (резонанс).
4. Частотне сприйняття звуку. Звуковий діапазон.
5. Динамічне сприйняття звуку.
6. Психологічні особливості сприйняття звукової інформації: слухова вибірковість.
7. Психологічні особливості сприйняття звукової інформації: один канал для сприйняття логічного повідомлення.
8. Психологічні особливості сприйняття звукової інформації: латеральне гальмування.
9. Психологічні особливості сприйняття звукової інформації: реакція новий звук.
10. Психологічні особливості сприйняття звукової інформації: розпізнавання невідомих звуків.
11. Психологічні особливості сприйняття звукової інформації: пороги сприйняття.
12. Психологічні особливості сприйняття звукової інформації: вплив реверберації.
13. Психологічні особливості сприйняття звукової інформації: психоакустична пам'ять.
14. Психологічні особливості сприйняття звукової інформації: "ефект дискотеки".
15. Психологічні особливості сприйняття звукової інформації: відсутність тиші
16. Психологічні особливості сприйняття звукової інформації: відсутність «жорсткої склеювання» у слуховому сприйнятті.
17. Психологічні особливості сприйняття звукової інформації: швидкість сприйняття під час роботи двох каналів сприйняття.
18. Психологічні особливості сприйняття звукової інформації: зіставлення.
19. Принципи монтажу звуку: звукова картина.

20. Принципи монтажу звуку: ефект тиші.
21. Принципи монтажу звуку: монтаж постійних звуків (набіг).
22. Принципи монтажу звуку: відображення тихих звуків.
23. Принципи встановлення звуку: відображення гучних звуків.
24. Принципи монтажу звуку: пріоритети треків за гучністю.
25. Звукова партитура (зведений трек): основні тези.
26. Акустика приміщень: загальне поняття (що таке «акустика»).
27. Акустика приміщень: робота звукової хвилі у приміщенні.
28. Акустика приміщень: реверберація. Час реверберації.
29. Акустика приміщень: від чого залежить поглинання і відлуння звуку.
30. Акустика приміщень: акустичні властивості приміщень.
31. Акустика приміщень: гучні приміщення.
32. Акустика приміщень: заглушені приміщення.
33. Акустично збалансовані приміщення: радіостудії.
34. Акустично збалансовані приміщення: концертні студії.
35. Акустично збалансовані приміщення: телевізійні студії.
36. Характеристики мікрофонів. Загальна концепція.
37. Типи (конструкції) мікрофонів (загальні відомості).
38. Мікрофон динамічний (МД). Конструкція та принцип роботи.
39. Мікрофон конденсаторний (МК). Конструкція та принцип роботи.
40. Мікрофон стрічковий (МС). Конструкція та принцип роботи.
41. Характеристики (діаграми) спрямованості мікрофонів (загальні відомості).
42. Кардіоїдні мікрофони та їх різновиди.
43. Двосторонньоспрямовані мікрофони («вісімки»).
44. Мікрофони неспрямованої дії («кругові»).
45. Застосування мікрофонів: кардіоїдні мікрофони із широкою кардіоїдою.
46. Найменування мікрофонів: гостроспрямовані мікрофони («пушки»).
47. Застосування мікрофонів: двосторонньоспрямовані мікрофони.
48. Застосування мікрофонів: ненаправлені мікрофони.
49. Звукові плани (загальне поняття).
50. Звукові плани: крупний звуковий план та сфери застосування.
51. Звукові плани: середній звуковий план та сфери застосування.
52. Звукові плани: віддалений звуковий план, його різновиди та сфери застосування.
53. Запис музики: вимоги до музичної фонограми.
54. Запис музики: музична студія.
55. Запис музики: загальні принципи встановлення мікрофонів під час запису музики.
56. Запис музичних інструментів: група струнних смичкових.
57. Запис музичних інструментів: Група дерев'яних духових.
58. Запис музичних інструментів: група мідних.
59. Запис музичних інструментів: група ударних.
60. Запис співочих голосів: сольний спів та хор.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Обов'язкова

1. Міхеєв О. М., Шиліна Ю. В. Звукове випромінювання : стаття. Енциклопедія сучасної України : у 30 т. Т. 10 . /за ред. кол. І. М. Дзюби та ін. ; НАН України, наук. т-во НТШ, Координаційне бюро енциклопедії сучасної України. Київ: 2003–2016, 189 с.
2. Ананьєв А. Б., Барба І. Д. Декілька слів про звукорежисуру: навч. посіб. /за ред. А.Б.Ананьєва /, Київ: 2013, 32 с.
3. Єфімов В. В. За звуковим сигналом: навч. посіб. Київ: Веселка, 1975, 150 с .
4. Грінченко В. Т., Вовк І. В., Маципура В. Т. Основи акустики : навч. посіб. – Київ: Наукова думка, 2007, 640 с.
5. Бут О. Звук як компонент образної структури фільму : автореферат дисертації – НАН України, Київ: 2007, 195 с.
6. Рибак-Акимов В. Зображення, слово і звук у художньому фільмі : автореферат дисертації НАН України, Київ: Мистецтво, 2007, 196 с.

Додаткова

1. Єфімов В.В. По звуковій доріжці : Посібник, К.: Веселка, 1975, 150 с.
2. Бут О. В. Дослідження основних типів звукового рішення на прикладі аналізу фільмів "поетичного" кіно / Культура і сучасність : Альманах, № 1. Київ: ДАКККіМ. 2004, С. 85-92.
3. Бут О. Що ви чуєте в сучасному кінотеатрі : "Успенський собор" і "Михайлівський золотoverхий" /Телерадіокур'єр. 2002. №4 (30), С. 70 – 75.
4. Українська культура: Лекції за редакцією Дм.Антоновича / Упор. С.В.Ульяновська : Вст. ст. І.М.Дзюби : Перед. слово М.Антоновича : Додатки С.В.Ульяновської, В.І.Ульяновського, К.: Либідь, 1993, 592 с.
4. Чайковська В.Б. Про специфіку музично-звукових структур у контексті екранного образу: стаття, Культура України. Зб. наук. пр. ХДАК, 2014, вип. 45, С. 255 – 261.
5. Чайковська В.Б. До проблеми дослідження еволюції музично-звукової складової кіномови: стаття, Культура України. Зб. наук. пр. ХДАК, 2015, вип. 51, С. 172 – 181.

Інформаційні ресурси Інтернет

1. Into Film. Film Language. Sound. (No date). Retrieved from <https://www2.bfi.org.uk/sites/bfi.org.uk/files/downloads/bfi-language-sound-jennifer-johnston-into-film-2016-07.pdf>
2. Diegesis. (No date). Retrieved from <https://www.lexico.com/definition/diegesis>
3. Історія звукозапису (посилання: музей технічного прогресу) <https://web.archive.org/web/20140103075709/http://museum.adrenalin.lutsk.ua>
4. Le Fèvre-Berthelot, A. (2013). Audio-Visual: Disembodied Voices in Theory. InMedia, DOI: <https://doi.org/10.4000/inmedia.697>

Навчально-методичне видання

ОСНОВИ ЗВУКОРЕЖИСУРИ АУДІОВІЗУАЛЬНИХ ТВОРІВ

ПРОГРАМА

та навчально-методичні матеріали

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
які навчаються за напрямками
02 «Культура та мистецтво»

Укладач:

Чайковська В.Б, викладач

Комп'ютерний набір і верстка Чайковська В.

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 2022 р. Формат 60x84/16
Гарнітура «Times». Папір для мн. ап. Друк різнограф
Ум. друк. арк. Тираж 100. Зам. №
ХДАК, 61057, Харків – 57, Бурсацький узвіз, 4
Надруковано в лаб. множ. техніки ХДАК